

LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMŲ ŠIAULIŲ REGIONINĖS ARCHITEKTŲ TARYBOS SPRENDIMAS (IŠVADA)

Tarybos susirinkimo data: 2022 m. liepos 21 d.

Tarybos susirinkimo vieta : posėdis vyko nuotoliniu būdu per internetinę platformą „Zoom“ (Meeting ID:).

Sprendimą priėmė Šiaulių regioninės architektūros tarybos (toliau – Taryba) nariai: Daiva Bičkienė, Algimantas Černiauskas, Indrė Gražulevičiūtė Vileniškė, Renata Laivyte, Vytautas Marcinkus, Kristijonas Murauskas, Dalius Puzinas, Vytenis Rudokas.

Susirinkimo pirmininkas: Vytenis Rudokas.

Susirinkimo sekretorė: Dalia Šidlauskienė.

Nusišalinę Tarybos nariai: nebuvo.

Susirinkime dalyvavo kviestiniai asmenys: profesorius architektas Algis Vyšniūnas.

Susirinkimo viešojoje dalyje dalyvavę svečiai: nebuvo.

Susirinkime dalyvavo Pareiškėjas: UAB „Vakarinis fasadas“ PV Darius Jakubauskas.

I. NAGRINĖJAMI KLAUSIMAI

Lietuvos architektų rūmai (toliau – Rūmai) 2022-07-04 gavo UAB „Vakarinis fasadas“ PV Dariaus Jakubausko prašymą Šiaulių regioninėje architektų taryboje svarstyti „Gyvenamųjų pastatų komplekso Trakų g. 38, Šiauliuose rekonstravimo projekto“ projektinius pasiūlymus (toliau – Projektas).

II. KLAUSIMŲ NAGRINĖJIMUI REIKŠMINGOS APLINKYBĖS

Projekto pavadinimas: „Gyvenamųjų pastatų komplekso Trakų g. 38, Šiauliuose rekonstravimo projektas“ projektiniai pasiūlymai.

Projektuojamo statinio adresas: Trakų g. 38, Šiaulių m. sav.

Statinio paskirtis: gyvenamosios paskirties pastatai.

Statybos rūšis: rekonstravimas.

Statinio kategorija: ypatingasis statinys.

Projekto stadija: projektiniai pasiūlymai.

Projektuotojas: UAB „Vakarinis fasadas“.

Projekto vadovas: Darius Jakubauskas, at. Nr. A350.

Projekto architektūrinės dalies vadovas: Darius Jakubauskas, at. Nr. A350.

Projekto užsakovas: UAB „Elektronika LT“.

Projekto svarstymui pateikti dokumentai ir jų priedai: „Gyvenamųjų pastatų komplekso Trakų g. 38, Šiauliuose rekonstravimo projektas“ projektinių pasiūlymų byla (aiškinamasis raštas, sklypo sutvarkymo planas aukštų planai, fasadai, pjūviai, vizualizacijos - 3d modelis), kadastrinių matavimų byla, istorinė medžiaga (teritorijos užstatymo senos fotografijos), esamos situacijos fotofiksacija (esamos padėties fotografijos).

Svarstymo tikslas: pateikti ekspertų išvadą dėl gyvenamųjų pastatų komplekso atskirame sklype (Trakų g. 38, Šiaulių m. sav.) pagal LR Architektūros įstatyme nurodytus Architektūros kokybės kriterijus. Svarstymui pateikta medžiaga yra nepakankama, norint atsakyti į sisteminius klausimus, susijusius su Šiaulių m. Senamiesčio urbanistinės struktūros plėtra, t.y. neįmanoma pateikti išvados apie Urbanistinį integralumą ir projektuojamo objekto pasekmes Senamiesčio vizualiniam identitetui.

Sprendimui (išvadai) reikšmingos svarstymo aplinkybės: Projekto vadovas architektas Darius Jakubauskas pristatė projektinius pasiūlymus.

- Įvardinti projekto rengimo aplinkybės ir galiojančio Šiaulių miesto bendrojo plano reglamentai. Projektuojamai teritorijai (t.y. sklypui) detalusis planas nėra parengtas.
- Nors sklypas yra kultūros paveldo objekto senojo miesto saugojamoje teritorijoje ir Šiaulių katedros vizualinės apsaugos zonoje, bet paveldosaugos sąlygos neparengtos.
- Išdėstyti projektuojamo didelio pastato tūrio įkomponavimo į esamą urbanistinę struktūrą meniniai principai:
 - a) Pagrindinę pastato dalį sudaro du trijų ir keturių aukštų tūriai.
 - b) Trakų gatvės išklotinėje pastatas atitraukiamas nuo istorinės užstatymo linijos.
 - c) Rekonstruojamas esamas atskiras trijų aukštų pastatas prie Gaisrininkų gatvės.
 - d) Pagrindinio pastato tūris „nužeminamas“, derinantis prie Gaisrininkų gatvės mastelio.
 - e) Abu pastatai ir esamas savivaldybės pastatas formuoja uždara vidinį kiemą. Patekimui naudojamas esamas savivaldybės įvažiavimas.
- Išdėstyti gyvenamojo pastato funkcionavimo aspektai:
 - a) Automobilių parkavimas sprendžiamas kieme ir cokoliniame aukšte.
 - b) Trakų gatvės pusėje pirmame aukšte yra siūloma įrengti komercines patalpas, o kituose aukštuose įvairių dydžių butus.
- Pakomentuotos pasekmės senamiesčio vizualiniam identitetui:
 - a) Apžvelgtas projektuojamo komplekso vizualinis suvokimas iš gretimų ir tolimesnių strateginių apžvalgos vietų (3d modelis).
 - b) Miesto panoraminėje vizualizacijoje parodyti projektuojamo pastato plokšti stogai

Klausimai, pasisakymai ir vieša diskusija. Užduoti ir viešai aptarti pagrindiniai klausimai:

- Šiaulių miesto bendrojo plano nurodytų užstatymo morfotipų T1 ir T5 į kuriuos patenka projektuojamas objektas reglamentai;
- Vasario 16-osios ir Trakų gatvių kampo užstatymo linijos formavimo būtinybė ir galimybės, bei šio užstatymo blokavimo su naujai projektuojamu pastatu galimybė;
- Šiaulių m. centro vertybinę charakteristiką nustačiusių studijų teiginiai;
- Trakų gatvės istorinės užstatymo linijos laikymosi formuojant kvartalo struktūrą klausimas;
- rekonstruojamo esamo pastato Gaisrininkų gatvėje sprendinių pagrįstumas;
- pastatų fasadų sprendiniai; normuojamo automobilių parkavimo skaičiaus sprendimas.

Kviestinio eksperto profesoriaus architekto Algio Vyšniūno pateikta išvada:

- Šiaulių miesto bendrojo plano (BP) pagrindinė idėja susijusi su Istorinio miesto samprata ir fundamentinė kategorija yra senamiestis. Pagrindinė problema, kad Šiaulių m. savivaldybės administracija neturi jokio sisteminio Senamiesčio kultūrologinės idėjos realizacinio mechanizmo. Nagrinėjamu atveju nėra jokių paveldosaugos sąlygų, vertingųjų savybių aprašo, mokslinių metodinių rekomendacijų ir t.t.
- BP reglamentavimo logika (urbanistinė morfologija, morfotipai ir t.t.) nėra tapati sklypo detaliojo plano reglamentavimo principams (aukštingumas, tankumas, intensyvumas ir t.t.). Todėl metodiškai neteisinga, apeliuojant į BP, kalbėti apie vieno sklypo užstatymo liniją ir t. t.
- Nagrinėjamu atveju turime istorinio kvartalo konversijos atvejį, bet nėra jokios strateginės kvartalo plėtros vizijos. Neaiškus net kvartalo dydis, neaiškios kvartalo „raudonosios linijos“, todėl nėra prasmės kalbėti apie vieno sklypo užstatymo liniją.
- Pasaulinė praktika rodo, kad istorinio kvartalo konversijos problema sprendžiama dviem skirtingomis strategijomis – a) TRADICIJA (istorinis informatyvumas,

regeneracija, autentiškumo principas) arba KONCEPCIJA (nauja urbanistinės struktūros plėtros, konversijos vizija). Šiuo konkrečiu atveju nėra nei vieno, nei kito – tėra pastatas SKLYPE.

- Šiaulių m. savivaldybės administracija neturi patirties istorinių kvartalų regeneravimo srityje, todėl apsiriboja galiojančių teisės aktų interpretacija. Sisteminio požiūrio nebuvimas yra pagrindinė problema, kas reiškia, kad neįmanoma atsakyti į sisteminius klausimus, susijusius su Šiaulių m. Senamiesčio urbanistinės struktūros plėtra, t.y. neįmanoma pateikti išvados apie Urbanistinį integralumą ir projektuojamo objekto pasekmes Senamiesčio vizualiniam identitetui.
- Sklypo objekto projektuotojas negali pats sau nustatinėti kvartalo lygmens reglamentų;
- Šiaulių m. savivaldybės administracijai šio kvartalo pavyzdžiu turi sukurti mechanizmą leidžianti nuosekliai pasiekti kokybišką rezultatą – Šiaulių m. senamiestį.

III. REGIONINĖS ARCHITEKTŪROS TARYBOS ARGUMENTAI

Užsakymas.

1. Nagrinėjimui pateikti projektiniai sprendiniai yra užsakovo poreikių realizavimas, bet tai nėra konceptualus teiginys, susijęs su senamiesčio urbanistinės struktūros plėtra.
2. Pageidaujamos pastato naudojimo paskirtys/pobūdžiai ir jų apimtys iš esmės neprieštarauja centrinės dalies susiklosčiusiai polifunkcinei struktūrai. Istoriniame kvartale turi būti tinkamos proporcijos tarp visuomeninės, kultūrinės, gyvenamosios ir komercinės funkcijos. Kadangi nėra bendros kvartalo funkcinio zonavimo schemos sunku pateikti galutinę išvadą.

Kontekstas.

1. Kvartalas, kuriame yra projektuojamas objektas, faktiškai yra miesto centro branduolys. Tai – svarbi sudėtinė reprezentacinės miesto teritorijos dalis – miesto įvaizdį formuojantis elementas. Pastatų komplekso architektūrinės kokybės svarba yra didelė.
2. Kvartalo teritorijai nėra parengtų galiojančių detaliojo plano lygmens urbanistinės struktūros vystymo sprendinių.
3. Akivaizdžios Trakų gatvės užstatymo linijos formavimo ir Gaisrininkų gatvės erdvės formavimo urbanistinės problemos. Nėra jokios kvartalo urbanistinės struktūros formavimo vizijos.

Sprendiniai.

1. Pateikti tik architektūriniai projektuojamo pastatų komplekso sprendiniai. Trūksta kvartalo struktūros urbanistinės analizės ir išvadų, argumentuojančių siūlomą sprendinį.
2. Funkcinio zonavimo ir tūrių komponavimo strategija yra galima.
3. Pagrindinis sprendinio trukumas yra nekontekstualumas. Siūlomas sprendinys yra formalus. Objekto tūris užpildo trūkstamą kvartalo fragmentą, bet nesukuria kokybiškos kvartalo visumos. To priežastis yra sprendinio kokybės klausimas ir įteisintos kvartalo urbanistinės struktūros vystymo vizijos nebuvimas.
4. Sprendimas atsitraukti nuo istorinės kvartalo užstatymo linijos yra neįrodytas. Tai prieštarauja miesto bendrojo plano ir iki šiol atliktų centro urbanistinės struktūros vertybinių charakteristikų nustatymo studijų teiginiams. Lieka neaišku, kokios yra kvartalo ribos ir kokia erdvinė kvartalo struktūra turi būti formuojama.
5. Šios aplinkybės nesuponuoja galimybes profesiniame lygmenyje objektyviai vertinti pateiktą sprendinį.

IV. REGIONINĖS ARCHITEKTŪROS TARYBOS SPRENDIMAS (IŠVADA)

Vertinimui pateikti projektinių pasiūlymų sprendiniai neatitinka architektūros įstatymo architektūros kokybės kriterijų (11 str.): **urbanistinio integralumo**, atitikties darnaus vystymo principui, vientisos architektūrinės idėjos principui.

Architektūros taryba **nepitaria** pateiktiems projektinių pasiūlymų sprendiniams.

V. REGIONINĖS ARCHITEKTŪROS TARYBOS REKOMENDACIJOS

1. Atsižvelgiant į pateiktas pastabas ir išvalgas, Šiaulių regiono architektūros taryba projekto autoriams ir užsakovui rekomenduoja kartu su Šiaulių m. savivaldos atstovais ieškoti tinkamo susidariusios problemos sprendimo kelio.
2. Šiaulių miesto savivaldybės administracijai taryba šiuo ir analogiškais atvejais svarbiose miesto teritorijose rekomenduoja vadovautis nuoseklia metodika, siekiant kokybiškų architektūrinių urbanistinių sprendinių. Miesto bendrasis planas konkrečiai kvartalo teritorijai reglamentuoja tik strateginio lygmens (ne atskiro sklypo) tikslus. Miesto centrinės dalies kvartalai privalo turėti detalaus plano lygmens sprendinius ir atitinkamus reglamentus. Tai leistų tinkamai formuluoti architektūrinės sąlygas ir suponuotą galimybę objektyviai vertinti siūlomus architektūrinius urbanistinius sprendinius.
3. Šiaulių regiono architektūros taryba atsižvelgdama į dviejų metų darbo praktiką mano, kad objektų svarstyme yra būtinas miesto vyriausio architekto dalyvavimas. Pasigendama savivaldos, kaip miesto teritoriją administruojančios ir už jos vystymo kokybę atsakingos institucijos pozicijos.
4. Šio atvejo ir kitas miesto urbanistinės struktūros vystymo problemas architektūros taryba rekomenduoja aptarti bendrame atsakingų Šiaulių m. savivaldos ir Šiaulių architektų atstovų susitikime ir priimti atitinkamus sprendimus dėl tolimesnės šios ir kitų vietų urbanistinės raidos administravimo.

Posėdžio pirmininkas



Vytenis Rudokas

Posėdžio sekretorė



Dalia Šidlauskienė